

Бабакін Вадим Миколайович,
викладач кафедри прикладної механіки
та технологій захисту навколишнього
середовища факультету техногенно-
екологічної безпеки Національного
університету цивільного захисту України,
доктор юридичних наук, доцент;
Склярів Станіслав Олександрович,
начальник сектору з питань запобігання
та виявлення корупції Національного
університету цивільного захисту України,
кандидат психологічних наук, доцент

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ПРАВOPУШЕННЯМ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

За роки незалежності в Україні прийнято велику низку законів, указів, нормативно-правових актів, концепцій, програм, спрямованих на запобігання та протидію корупції та в цілому на удосконалення механізму її протидії. В Україні запроваджена та прийнята на законодавчому рівні потужна інфраструктура щодо протидії корупції. Але, на сьогоднішній день, існуючі підходи щодо протидії корупції не дали в повній мірі позитивних результатів, що вимагає на сучасному етапі від державних та інших органів переосмислення, проведення нових концептуальних досліджень з метою напрацювання пропозицій і рекомендацій відносно удосконалення чинного законодавства, створення і удосконалення системи моніторингу стану криміногенної обстановки та протидії корупції в державі, розробки своєчасних і ефективних заходів реагування та ефективного впливу на виявленні тенденції, зокрема підрозділами Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС.)

За дослідженням, протидія корупції це не лише науковий підхід до розробки найбільш ефективних методів протидії з нею, але й засіб її прогнозування. Здійснення методу прогнозування забезпечується теорією і практикою попередження правопорушень прогностичною інформацією, яка дозволяє працівникам ДСНС визначити перспективні напрями та методи протидії корупційним правопорушенням серед працівників.

Одним із важливих напрямів діяльності ДСНС в межах здійснення моніторингу корупційних правопорушень є їх вивчення, аналіз, оцінка та врахування громадської думки. У спеціальній літературі громадську думку визначають і як стан громадської (масової) свідомості певної соціальної спільноти, що охоплює її оцінку та установку щодо соціально значущих об'єктів, і як колективну поведінку, що знаходить свій безпосередній вияв у цих оцінках та установках [1, с. 111–112]. Підтримуючи наукову позицію В. О. Соболева, на нашу думку, слід зазначити, що вивчення, пізнання

та моніторинг корупційних правопорушень, а саме особистісних психологічних характеристик окремих осіб, що мають криміногенний ухил і наміри дозволить створити методіку виявлення, запобігання та припинення таких правопорушень у діяльності ДСНС.

В межах нашого дослідження, окремі вчені визначають, що під час здійснення профілактики корупційних правопорушень з особами, зокрема з працівниками ДСНС, постійно реалізується ідеологічна функція, призначення якої полягає у тому, що вона забезпечує загальноідейну спрямованість профілактичних заходів, ідеологічне обґрунтування їх змісту, правильне визначення шляхів, засобів і методів раннього попередження. На жаль, на сучасному етапі розвитку держави питанням ідеології у суспільстві не надається належна увага. Як наголошує С.С. Серьогін, що удосконалення методів попередження та протидії корупції в органах публічної влади передбачає залучення до антикорупційної діяльності інститутів держави і громадянського суспільства, а також конкретизовано функції та завдання органів державного управління, які здійснюють антикорупційну діяльність на національному, регіональному й місцевому рівнях; визначено комплекс форм, засобів, інструментів антикорупційної роботи з урахуванням міжнародного досвіду [2, с. 83], що ми підтримуємо, але на нашу думку, це має важливе значення для удосконалення існуючих методів та напрацювання тактики у протидії корупції.

З метою зниження вчинення корупційних правопорушень з боку працівників ДСНС необхідно більш активно проводити роз'яснювальну і правовиховну роботу, у тому числі через засоби масової інформації, щоб привернути увагу до цієї проблеми та її небезпеки для суспільства, роз'яснити державну політику в цьому напрямі. При цьому треба прагнути не просто до інформування громадян з названих питань, а й до стимулювання росту їх соціальної та правової активності та культури та застосовувати механізми в співпраці з органами державної влади у справі попередження корупційних діянь. У цій дискусії активну участь прийняли П. А. Кабанов та інші вчені, за їх визначенням запобігання корупції є складним завданням, яке вирішується «безліччю суб'єктів з різним обсягом компетенції: від міжнародних організацій до муніципальних утворень, інститутів громадянського суспільства і приватних осіб» [3, с. 5], що ми підтримуємо, але на нашу наукову позицію, ще необхідно розробити та запровадити сучасний ефективний правовий механізм заохочення фізичних і юридичних осіб до співпраці з ДСНС у цих питаннях.

Запровадження сучасних методів щодо запобігання та протидії корупції в діяльності ДСНС це система застосування тактичних прийомів щодо виявлення, припинення і розкриття корупційних правопорушень на стадії замаху і вже вчинених, а також усунення, нейтралізації, блокування негативних поглядів і одночасного формування позитивних якостей, стереотипів і звичок законослухняної поведінки.

В межах нашого дослідження, ще раз хочимо підкреслити, що на сучасному етапі розвитку держави проблема протидії корупції залишається актуальною як для міжнародної спільноти, нашої держави, так і для правоохоронних органів, зокрема Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Запобігання та протидія корупції в діяльності ДСНС повинна мати постійний системний характер та результативність проведених заходів.

На підставі вищевикладеного, слід зробити висновки, що на нашу думку, вважаємо запровадити сучасні методи протидії корупції в системі ДСНС, зокрема:

1) вдосконалення організації та постійного проведення правової стратегії антикорупційного законодавства з метою систематичного навчання та виховання антикорупційної правосвідомості та поведінки, формування норм непримиренності до вчинення корупційних правопорушень на службі.

2) запровадити сучасний ефективний правовий механізм заохочення фізичних і юридичних осіб до співпраці з ДСНС у питаннях протидії корупції;

3) додатково посилити внутрішній контроль за станом роботи підрозділів щодо протидії корупції з метою недопущення протиправної поведінки працівників;

4) у зв'язку з постійним змінами у антикорупційному законодавстві додатково направити на обов'язкову антикорупційну експертизу чинні нормативні акти, а також у перспективі направляти проекти нормативно правових актів діяльності ДСНС та оприлюднення її результатів;

5) запровадити систему в підрозділах, яка забезпечить на професійному рівні якісне виконання прийнятих до виконання антикорупційних рішень;

6) оптимізація числа дублюючих підрозділів, за рахунок чого буде здійснена мінімізація корупційних ризиків;

7) створення умов щодо удосконалення професіоналізму працівників підрозділів цивільного захисту, а також суворе дотримання вимог правил етичної поведінки під час виконання службових обов'язків;

8) здійснення постійного моніторингу, контролю та надання методичної, практичної і консультативної допомоги підлеглим працівникам підрозділів у запобіганні та протидії корупції;

9) залучення засоби масової інформації та громадськості до проведення антикорупційних заходів та інформування суспільства щодо реалізації затверджених антикорупційних програм у ДСНС.

Отже, на нашу наукову позицію, вважаємо, що запровадження використання вищевказаних методів та їх ефективного використання дозволить активізувати діяльність щодо запобігання та протидії корупції в органах та підрозділах ДСНС.

Список використаних джерел

1. Партнерство та співробітництво міліції з населенням : стан, проблеми, рекомендації / за заг. ред. В. О. Соболева, Ю. О. Свеженцевої. Харків : Поларт, 2005. 240 с.
2. Серьогін С. С. Механізми попередження та протидії корупції в органах публічної влади. *Публічне управління : теорія та практика* : зб. наук. пр. Асоціації докторів державного управління. Харків : АДНДУ, 2010. № 1. С. 134–140.
3. Кабанов П. А. Некоторые формы взаимодействия институтов гражданского общества с органами местного самоуправления в области противодействия коррупции. *Административное и муниципальное право*. 2012. № 5. С. 5–10.

Бараш Євген Юхимович,
професор кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ЗА КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ УКРАЇНИ ЯК РІЗНОВИД СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Соціальна відповідальність виникає одночасно з суспільством. Її формування пов'язане з розвитком людини як соціальної істоти, суспільних відносин, коли поведінка особи набуває суспільної значущості і тому починає регулюватися за допомогою соціальних норм.

Відповідальність за порушення вимог соціальних норм означає обов'язок суб'єкта відповідальності прийняти на себе негативні наслідки невиконання чи неналежного виконання вимог соціальної норми.

Класифікація соціальної відповідальності залежить від сфери соціальної діяльності, у зв'язку з чим виділяють політичну, моральну, суспільну, юридичну та інші види відповідальності.

Юридична відповідальність – засіб боротьби з правопорушеннями, засіб забезпечення правомірної поведінки.

Системою правопорушень визнається тільки те діяння, яке до його скоєння було заборонене законом, що набрав законної сили та був усвідомлений суспільством.

На особистісному рівні соціальна відповідальність стикається з правом, правовим регулюванням лише в аспекті покладення на громадян певних обов'язків і наділення їх певними правами. Будь яке суспільство являє собою закріплену взаємними правами і обов'язками сукупність людських індивідуумів. У класовому суспільстві більшість відносин людей набувають правової форми, і тим самим забезпечується можливість примусового (за необхідності) ствердження відповідних відносин між суб'єктами суспільних утворень.